

17.8.2010

Käsittävä tässä kokouksessa

13

**LAUSUNTO ALOITTEESTA VANHUSTEN PITKÄAIKAISHOIDOSTA JA
VANHUSPALVELUOHJELMASTA**

Terke 2010-1095

TJA Terveyslautakunta päättäneenä antaa aloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

”Ikäihmisten hoitopaikkojen kehitys

Ikäihmisten avo- ja laitoshoidon on kehitetty viime vuosina Helsingissä voimakkaasti ja kehittäminen jatkuu edelleen kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti. Tavoitteena on järjestää vanhusten hoito- ja hoivapalvelut pääsääntöisesti eritasoisena palveluasumisena ja vanhainkotihoitona siten, että asiakas saa kulloinkin tarvitsemansa hoidon ja palvelun samassa paikassa eikä hänen tarvitse siirtyä muualle toimintakyvyn muuttuessa. Tämän toteuttamisessa erityistä huomiota kiinnitetään hoito- ja palveluketjun sujuvuuteen. Hoitoketjun eri vaiheissa iäkäs henkilö ja hänen läheisensä voivat vaikuttaa tehtäviin ratkaisuihin.

Kehittämiseen liittyy terveyskeskuksen pitkäaikaissairaaloiden (Kivelä, Koskela ja Myllypuro) siirtyminen sosiaalivirastoon 1.1.2010. Suursuon sairaala jäi terveyskeskuksen sairaalaksi. Lisäksi kaupunginvaltuuston päätöksellä (27.11.2009) Helsingin Seniorisäätiö toimii in-house periaatteella sosiaaliviraston vanhusten palvelujen tuottajana.

Pitkäaikaishoidon paikkoja ja vanhainkotipaikkoja on vähennetty hidastamalla uusien pitkäaikaisasiakkaiden sisäänottoa. Helsingin Seniorisäätiö lopettaa 125-paikkaisen Osmonkallion vanhainkodin toiminnan vuonna 2010. Palveluasumisen ryhmäkotipaikkoja lisätty, joskin se on tapahtunut taloudellisen tilanteen vuoksi suunniteltua hitaammin. Lisäksi kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden säännöllistä palvelua saavien asiakkaiden määrä on lisääntynyt vuodessa lähes 300:lla eli 6 %:lla .

Akuuttihoidosta jatkokuntoutukseen siirtyneiden ikäihmisten määrä on kevään aikana pysynyt ennallaan, joten organisaatiomuutos ei ole heikentänyt tilannetta. Tilanteeseen suotuisasti vaikuttaa myös, että sosiaaliviraston vanhustenkeskusten kuntoutuspaikkoja lisätään vuoden mittaan ja terveyskeskuksen Suursuon sairaalan toimintaa kehitetään akuuttihoidon ja jatkokuntoutuksen suuntaan.

17.8.2010

Käsittävä tässä kokouksessa

Kesän päättyessä ikäihmisten hoitoketjun tilanne on haasteellinen, koska kaupunginsairaalassa pitkäaikaista laitospaikkaa odottavien määrä on kevättä korkeampi. Jonot ovat kuitenkin hallinnassa ja jo lyhenemässä eikä kukaan ole jäänyt ilman tarvitsemaansa hoitoa. Tilanteen arvioidaan helpottavan jo alkusyksystä, kun vanhainkotien ja pitkäaikaishoidon sisäänotto palaa entiselleen.

Vanhuspalveluohjelmasta

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto antoivat ikäihmisten hoitoa ja palveluja koskevan uusitun laatusuosituksen vuonna 2008. Ikääntyneiden palvelujen kehittämisessä laatusuosituksella on tärkeä tehtävänsä informaatio-ohjauksen välineenä. Laatusuosituksessa todetaan mm., että ikääntymispoliittisen strategian linjaukset sisällytetään kuntastrategiaan ja muihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelmiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.4.2009 Helsingin strategiaohjelman vuosille 2009 - 2012 ja sitä toteutetaan tulevana talousarviovuosina. Useiden erillisohjelmien, kuten vanhuspalveluohjelman, tavoitteita on näin saatettu kokonaisstrategian alle. Ikääntyneitä koskevat linjaukset sisältyvät strategiaohjelman kohtaan "Ikääntyvien asukkaiden toimintakyvyn säilymistä edistetään". Strategiaohjelman liitteeseen valtuustokaudella laadittavista toimintaohjelmista ei katsottu olevan tarvetta sisällyttää ikäpoliittista ohjelmaa, koska linjaukset ilmenevät itse strategiasta.

Kunkin vuoden talousarvion hyväksyessään kaupunginvaltuusto hyväksyy myös hallintokunnille toiminnalliset tavoitteet ja antaa niille voimavarat. Toiminnan ja talouden seurantaraportti saatetaan valtuustolle tiedoksi neljä kertaa vuodessa. Virastojen toimintakertomukset tarjoavat tietoja virastojen kertomusvuoden toiminnasta, asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, taloudesta, henkilöstöstä sekä organisaatiosta.

Strategiset linjaukset ohjaavat koko kaupungin toimintaa myös ikäpoliittisista näkökohdista. Tulevaisuudessa linjauksia voidaan haluttaessa laajentaa koskemaan terveys- ja sosiaalitoimien lisäksi myös esimerkiksi liikunta- ja kulttuuritoimintaa. Suuntaviivoja laadittaessa otetaan huomioon valtakunnallisen laatusuosituksen linjaukset.

17.8.2010

Käsittävä tässä kokouksessa

Terveyskeskus ja sosiaalivirasto tekevät tiivistä yhteistyötä vanhusten hyvinvoinnin ja hoidon kehittämisessä ja toteuttamisessa. Toimintaa ohjaavat virastojen omat strategiat ja toimintasuunnitelmat. Yhteisiin kehittämishankkeisiin otetaan mukaan myös muita hallintokuntia, järjestöjä ja seurakunnat.

Terveyslautakunta toteaa, että erityisesti huolehditaan vanhusten hoitoketjun toimivuudesta, jotta tavoitteiden mukainen toiminta toteutuisi ikäihmisten parhaaksi. Lisäksi terveyslautakunta toteaa, että erillisen vanhuspalveluohjelman laatimiseen ei ole tarvetta, koska ikäryhmää koskevat linjaukset sisältyvät kaupungin strategiaohjelmaan ja hallintokuntien suunnitelmiin.

Terveysvaikutusten arviointi

Vanhuspalvelujen toteutumisessa tarpeiden mukaisena on ratkaisevaa, tukeeko hoito ja hoiva vanhusten päivittäistä selviytymistä ja toimintakykyä. Strategian mukainen palvelurakenteen muutos laitonasumisesta palveluasumisen suuntaan tukee tätä kehitystä. Palveluasuntojen riittämättömyydestä johtuva vanhusten pysähtyminen epätarkoituksenmukaiselle hoidon portaalle sairaalaan aiheuttaa välittömiä negatiivisia terveysvaikutuksia suurelle osalle vanhuksia, kun vanhus ei pääse kuntoutustarvettaan ja toimintakykyään vastaavaan ympäristöön. Riittävä määrä palveluasumispaikkoja takaa potilaiden pääsyn tarkoituksenmukaiseen hoitoon ja kuntoutukseen. Samalla sairaalapaikat ovat sairaalahoitoa tarvitsevien potilaiden käytössä. Näin voidaan ehkäistä vanhuksille aiheutuvat kielteiset terveysvaikutukset.”

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Lisätiedot:

Nuutinen Hanna-Leena, erityissuunnittelija, puhelin 310 42662

Backlund Kristina, hoitoketjuylilääkäri, puhelin 050 366 6781

Esittelijä Yrjö Hakanen ja 35 muuta valtuutettua ovat tehneet seuraavan aloitteen vanhusten pitkäaikaishoidosta ja vanhuspalveluohjelmasta:

”Päätökset vanhusten pitkäaikaissairaanhoidon palvelurakenteiden muuttamisesta ovat johtaneet hoitojonojen pitenemiseen alkuvuoden aikana. Pitkäaikaissairaanhoidon paikkojen vähentäminen on tapahtunut ilman, että vastaavassa määrin olisi lisätty

17.8.2010

Käsiteltävä tässä kokouksessa

vanhainkotipaikkoja tai palveluasumisen paikkoja. Tämän seurauksena monet vanhukset ovat jääneet heitteille.

Kun valtuusto päätti – äänestyksen jälkeen – siirtää vanhusten pitkäaikaishoidon terveyskeskuksen alaisuudesta sosiaalitoimeen, vakuutettiin, että muutos ei heikennä palveluja. *Mediuutisten* tietojen (16.4.2010) mukaan muutos on kuitenkin heikentänyt jatkohoitoa ja vähentänyt paikkojen kokonaismäärää. Paikkoja on vähennetty Suursuon sairaalasta ja sosiaaliviraston alaisuuteen siirtyneistä Kivelän, Koskelan ja Myllypuron entisistä pitkäaikaissairaaloista. Jatkohoitopaikkaa odottelevia potilaita on taas lisää akuuttisairaaloissa, kotihoidossa ja sosiaaliviraston kuntoutus ja arviointipaikoilla. Viime vuosina lopultakin kotihoidon, päivystyksen, akuuttisairaaloiden ja pitkäaikaissairaaloiden välillä paremmin toimimaan saatu hoitoketju uhkaa taas katkeilla.

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että kaupunginhallitus ryhtyy kiireellisiin toimiin turvatakseen kaupungin omien vanhainkotipaikkojen ja palveluasuntopaikkojen riittävyyden vanhusten hoidon ja pitkäaikaissairaanhoidon palvelurakenteiden muutosten edellyttämässä laajuudessa.

Samalla esitämme, että kaupunginhallitus valmistelee valtuuston päätettäväksi vanhuspalveluohjelman. Valtuuston edellisellä kaudella hyväksymä vanhuspalveluohjelma päättyi viime vuoden lopussa. Vanhuspalveluohjelman puuttuminen haittaa vanhusten kasvaviin palvelutarpeisiin vastaamista. Ohjelman valmistelu tarjoaisi myös tärkeän mahdollisuuden kuulla vanhuksia, avata heille mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä turvata vanhusneuvostolle ja ikä-ihmisten järjestöille mahdollisuuden osallistua ohjelman tekemiseen.”

Aloitteesta on pyydetty kaupunginhallitukselle lausunnot terveyslautakunnalta, sosiaalilautakunnalta ja talous- ja suunnittelukeskukselta 31.8.2010 mennessä.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarencatu 13
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504